

θαλάσσης· δύναται δέ τις νὰ τὰς παρακολουθήσῃ μὲ τὴν κανονικὴν αὐτῶν κλίσιν μέχρι βάρους 30 μέτρων. Ἄρα κατὰ τοσοῦτον θὰ ἀνῆλθεν ἡ θάλασσα, ἀφ' ἧς στιγμῆς συνετελέσθη ἡ κατάκλισις, ἥτοι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔπαυσεν ἡ ταπεινωσις. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι πρόκειται περὶ κοιλάδος εὐρισκομένης ἄλλοτε ὑψηλότερον καὶ καταβυθισθείσης, ὅτε κατεβυθίζετο ἡ Τυρρηνίς, κάτωθεν καὶ τῆς ταπεινότερας στάθμης τῆς θαλάσσης. Σημειωτέον ὅτι ἴχνη τῆς καταβυθίσεως τῆς Τυρρηνίδος δεικνύουν ἕτεροι κόλποι τῆς Κορσικῆς, ὅπου φαίνεται ἡ ξηρὰ ἀποκεκομμένη ἀποτόμως, ἀνωθεν βαθῶν 800 καὶ 1000 μέτρων, κατὰ παρατηρήσεις τοῦ αὐτοῦ ἐπιστήμονος.

Ἄλλος ἐπιστήμων ὁ G. de la Noë (Note sur la Géographie ancienne de l'embouchure de la Loire, bulletin de géographie hist. et descriptive 1889 n° 1), ἀναφέρει ὅτι ἡ παλαιὰ κοίτη τοῦ Λείγῃρος εὐρίσκεται περὶ τὰ 33 μέτρα κάτωθεν τῆς στάθμης τῶν ὑψηλότερων παλιροῦν. Τὴν κοίτην δὲ ταύτην πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς διαβρωθεῖσαν μέχρι τοῦ σημείου τούτου κατὰ τὴν ταπεινωσιν τὴν μεγαλειτέραν τῆς θαλάσσης, ὥστε ἂν παραδεχθῶμεν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πάχος ὕδατος ἐν τῷ ποταμῷ 12—13 μέτρων, ἥτοι τὸ διπλάσιον τοῦ σημερινοῦ, θὰ ἔρρεεν ὁ ποταμὸς 20 μέτρα κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς σημερινῆς, ἄρα ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ ταπεινοτάτου σημείου θὰ ἀνῆλθεν 20 μ'. Ἄλλ' ἡ ἐκτίμησις αὕτη τοῦ πάχους τοῦ ὕδατος τοῦ Λείγῃρος πρὸ χιλιάδων ἐτῶν ἔχει τι τὸ αὐθαίρετον· δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν σήμερον ὁποῖον ἦτο τὸ πάχος τοῦτο εἰς παρρημένους χρόνους ἔχοντας κλίμα ἴσως πολὺ διάφορον τοῦ σημερινοῦ, καὶ δὲν νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὰ ἄνω στοιχεῖα.

Οὕτω μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ θεωρήσωμεν ὅτι τὸ βάθος τῶν 3 ὄργυιων (5^μ, 48), κατ' ἀνώτατον ὄρον, δὲν εἶναι τὸ βαθύτερον σημεῖον εἰς ὃ ἔφθασεν ἡ θάλασσα ταπεινουμένη. Ἐκτοτε ἐξακολουθεῖ ὑψουμένη. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ παρατηρήσεις τοῦ K. Kerviler, ὃς ἀναφέρει ὁ de la Noë ἐν τῷ ὑπομνήματι περὶ οὗ ἐγένετο λόγος, ἡ ἀνύψωσις ἀνέρχεται εἰς 3 ⁷/₁₀ χιλιοστὰ κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κατακτίσεως τῆς Γαλατίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἐνῶ ἕτερος ἐπιστήμων Αὐστριακὸς ὁ Anton Gnirs (Beobachtungen über den Fortschritt einer säkularen Niveauschwankung des Meeres Wien 1908), δίδει μόλις 1 χιλιοστὸν· αἱ παρατηρήσεις αἱ ἡμέτεραι ἔδωκαν 1 ¹/₂ χιλιοστὸν διὰ τὰς δύο τελευταίας χιλιετηρίδας καὶ 1 χιλ. διὰ τὰ προηγούμενα ἔτη (Athen. Mitteilun-

gen 1904, p. 357—360). Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων ἀποδεικνύεται πόσον πλησίον ἡμῶν εἶναι ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔπαυσεν ἡ θάλασσα ταπεινουμένη καὶ ἤρξατο ὑψουμένη.

Φ. ΝΕΓΡΗΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

περὶ τῆς συμβάσεως ζημίας ἐν τῇ μεγάλῃ μονίμῳ Δεξαμενῇ τοῦ λιμένος Πειραιῶς κατὰ τὴν 15 Ἰουνίου 1909, αἰτηθεῖσα ὑπὸ τῆς λιμενικῆς ἐπιτροπῆς Πειραιῶς δι' ἐγγράφου τοῦ Προέδρου αὐτῆς τῆς 27 Αὐγούστου 1909

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Μηχανικοῦ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου.)

Ἐν τῷ Dictionnaire des Finances τοῦ Lon Say (1889 τόμος 2 σελίς 526) εὐρηται τὰ ἑξῆς περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ forfait.

«Le marché à forfait dans lequel un prix total et invariable est fixé d'avance pour l'exécution d'un ouvrage déterminé d'une façon *définitive*».

Ἐν τῷ Dictionnaire de l'Administration ὑπὸ Maurice Block (3 ἔκδοσις 1891 ἐν λέξει travaux publics. Chap. I sect. 2) διὰ τῶν ἑξῆς καθορίζεται ἡ ἐννοία τοῦ forfait:

«Art. 3. *Entreprises à forfait* «Le travail demandé à l'entrepreneur est complètement déterminé et le prix est fixé en bloc et à l'avance».

Dans le *Dictionnaire administratif* des travaux publics A. Debauxe (τόμ. 2 σελ. 406) εὐρηται τ' ἀκόλουθα περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ forfait (κατ' ἀποκοπὴν ἀναλήψεως).

«*Marché à forfait*. Le marché à forfait (de forum factum, prix fait) est celui par lequel un entrepreneur s'engage à faire un travail déterminé moyennant un prix fixé en bloc à l'avance».

Αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐργολάβοι σαφεστάτην εἶχον καὶ ἔχουν ἰδέαν περὶ τῆς νομικῆς ἐννοίας τῆς κατ' ἀποκοπὴν ἀναλήψεως τοῦ ἔργου (forfait) ὡς τοῦτο μαρτυροῦσιν ὄχι μόνον τὰ ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν αὐτῶν ἐγγράφως διατυπούμενα, ἀλλὰ καὶ ἡ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας διαγωγῆς αὐτῶν ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου τούτου καὶ ἐντεῦθεν.

Οὐδέποτε ὄντως οὔτε ἐξήτησαν οὔτε ἔλαβον

παρὰ τῶν μηχανικῶν τοῦ λιμένος οἷτινες διηύθυναν τὸ ἔργον ἔγγραφου διαταγῆν, εἴτε πρὸς τροποποίησιν τινὰ ἐν ταῖς τεχνικαῖς μεθόδοις ἄς ἐφήρμοσαν, εἴτε πρὸς ἐλάττωσιν ἢ ἐπαύξισιν τοῦ πάχους τῶν κοιτοστρώσεων, εἴτε πρὸς ἀποστράγγισιν τελείαν τῶν ὑδάτων τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους διὰ καταλλήλων μέτρων καὶ μηχανημάτων, εἴτε πρὸς καθορισμὸν τῆς φύσεως τοῦ ὑπεδάφους τούτου.

Ἄλλ' αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐργολάβοι κανονίζοντες τὴν ἐκτέλεσιν πασῶν τῶν ἐργασιῶν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γνώμην, ἐλαττώσαντες τὸ πάχος τῆς κοιτοστρώσεως ἀποβούλως, μὴ ἐφαρμόσαντες τὰς μεθόδους, ἄς ἐν τῇ αἰτήσῃ καὶ ἐκθέσει αὐτῶν καθώριζον πρὸς τελείαν ἀποστράγγισιν ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς ἐπιφανείας τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους, ἐπεξήγουν διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ταύτης τὴν νομικὴν τοῦ forfait ἔννοιαν, ἀναλαμβάνοντες ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτῶν εὐθύνην καὶ κινδύνῳ νὰ ἐκτελέσωσι τὸ ἔργον τελείως καὶ ἐντέχνως καὶ νὰ παραδώσωσι τοῦτο καθ' ὅλα ἔτοιμον πρὸς ἀσφαλῆ ἐκμετάλλευσιν ὑπὸ τῆς λιμενικῆς ἐπιτροπῆς.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ 2ου ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

Τίνα εὐθύνει ἡ γενομένη ζημία.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται ἀσφαλῶς καὶ ἀναμφισβητήτως.

1ον. Ὅτι τὸ πάχος τῶν κοιτοστρώσεων τῶν δεξαμενῶν, τὸ ὀριζόμενον ἐν τῇ ἀρχικῇ μελέτῃ εἰς 1,75, ἀνεγνωρίσθη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ καθ' ἀποκοπὴν συμβολαίου ὡς ἀνεπαρκές καὶ ἐθεωρήθη ἐπιβεβλημένη ἢ ἐπαύξισις τοῦ πάχους τούτου εἰς 2,50 μ. ὁμοφώνως καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ κ. Γκίνης, τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας, ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 8ης Ἰουνίου 1902, καὶ ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ κ. Ροσολύμου, διευθύνοντος ἐπίσης τὰ ἔργα τῆς πρώτης ἐργολαβίας, ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς 23 Σεπτεμβρίου 1903, καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἐργολάβων. Τὴν γνώμην τῶν ταύτην οἱ εἰρημόνοι μηχανικοὶ καὶ ἐργολάβοι δὲν ἐστήριξαν ἐπὶ προβλέψεων, ἢ ἐπὶ ἄλλων πληροφοριῶν ἐκ τῶν ὁμοίας φύσεως ἀλλαχού ἐκτελεσθέντων ἔργων, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς συστάσεως καὶ φύσεως τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους ἐφ' οὗ θὰ ἐξετελοῦντο αἱ δεξαμεναὶ καὶ τὸ ὁποῖον ἀπεκαλύφθη αὐτοῖς καθαρῶτατα ἐκ τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἐργολάβων ἐκβραχισμῶν, κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἐργολαβίαν, ἥτοι πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου τῆς καθ' ἀποκοπὴν ἀναλήψεως τοῦ ἔργου. Καὶ τὴν κακὴν σύστασιν καὶ φύσιν τοῦ ἐδάφους πάντες οὗτοι ἀνομολογοῦσι πιστοποιούντες ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν αὐτῶν ὅτι τοῦτο εἶνε βράχος συμπαγῆς μὲν, ἀλλὰ διαπεραστός, πορώδης, πλήρης σχισμῶν καὶ

ρωγμῶν δι' ὧν ἄφθονον ἀνέβλυζε τὸ ὕδωρ.

Ἐπομένως ὡς ὀρθὴ καὶ δεδικαιολογημένη τεχνικῶς ἢ γνώμῃ αὐτῆ τῶν ἀνωτέρω μηχανικῶν καὶ ἐργολάβων, ἐνεκρίθη καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ, καθωρίσθη ἐν τοῖς ἄνω ἐπισημοῖς ἔγγραφοῖς, τοῖς ἐν τῷ συμβολαίῳ ἀναφερομένοις, καὶ περιελήφθη ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ συμβολαίῳ.

Ὀυδεμίαν δ' ἔχει σημασίαν ἢ ἐν τῷ συμβολαίῳ μνημονευομένη φράσις «τὸ πάχος τῶν κοιτοστρώσεων καὶ τῶν δύο δεξαμενῶν ἔσται 2,50 μ. ἀντὶ τῶν ἐν τῷ ἀρχικῷ σχεδίῳ προβλεπομένων μικροτέρων παχῶν, ἔξαιρέσει τῶν θέσεων εἰς ἄς θὰ συναντηθῇ συμπαγῆς βράχος ὁπότε ἀποβαίνει περιττὴ ἢ αὔξισις». Διότι ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνω ἢ λέξις συμπαγῆς σημαίνει συμπαγῆς ἀδιαπεραστός, ἐνῶ ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει πρόκειται περὶ βράχου διαπεραστοῦ. Τοῦτο δέ, ὅτι δηλαδὴ πρόκειται ἐνταῦθα περὶ βράχου συμπαγοῦς καὶ διαπεραστοῦ, τὴν διευκρινίζει σαφῶς αὐτὸς οὗτος ὁ ἐπιθεωρητὴς κ. Γκίνης ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 23 Σεπτεμβρίου 1903, καὶ οἱ ἐργολάβοι ἐν τῇ αἰτήσῃ αὐτῶν τῆς 5 Φεβρουαρίου 1903. Τ' ἀνωτέρω ἔγγραφα μνημονευόμενα ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐπέχουσι θέσιν συμβολαίου.

Οἱ ἐργολάβοι ὅμως ὑπέθεσαν ὅτι, ἐκ τοῦ συμβολαίου αὐτῶν τῆς καθ' ἀποκοπὴν ἀναλήψεως τοῦ ἔργου, ἠδύναντο νὰ παραβλέψωσι τὴν ὑπαρξίν βράχου συμπαγοῦς μὲν ἀλλὰ διαπεραστοῦ καὶ νὰ θεωρήσωσιν, ὑπὸ ἰδίαν βεβαίως αὐτῶν εὐθύνην καὶ ὄφελος, περιττὴν τὴν ἐπαύξισιν τοῦ πάχους τῆς κοιτοστρώσεως, φρονοῦντες ὅτι θὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν πλήρη καὶ τελείαν συγκόλλησιν κοιτοστρώσεως μετὰ τοῦ ὑπεδάφους.

Τοῦτο δὲ πράγματι καὶ ἔπραξαν ἀφοῦ, ὡς πιστοποιεῖ ὁ ἐπιβλέψας τὰς ἐργασίας μηχανικὸς κ. Γ. Σούλης, τὸ ἥμισυ σχεδὸν τμήμα τῆς κοιτοστρώσεως τῆς μεγάλης δεξαμενῆς ἐξετελέσθη μὲ πάχος 2,50, τὸ ἕτερον ἥμισυ μὲ πάχος 1,80 καὶ ἡ τῆς μικρᾶς δεξαμενῆς κοιτοστρώσις ἐξετελέσθη ὁλόκληρος μὲ πάχος σταθερὸν 1,80. Πρὸς κανονισμὸν δὲ τοῦ πάχους τῶν κοιτοστρώσεων ἐν ταῖς δύο δεξαμεναῖς οὐδεμίαν οὔτε ἐζήτησαν οὔτε ἔλαβον ἔγγραφον περὶ τούτου διαταγὴν ὑπὸ τῶν μηχανικῶν τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν ἔργων τῶν δεξαμενῶν καθ' ὅσον οἱ μηχανικοὶ οὗτοι ἐκωλύοντο εἰς τοῦτο ὑπὸ τῶν ρητῶν ὄρων τοῦ καθ' ἀποκοπὴν συμβολαίου.

2ον. Ὅτι τὸ πάχος τῆς κοιτοστρώσεως τῆς μεγάλης δεξαμενῆς ἐν τῷ τμήματι, ἐν ᾧ συνέβη ἡ ζημία, δὲν εἶνε τὸ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὀριζόμενον 2,50 ἀλλὰ μόνον 1,80, ὅτι τὸ πάχος τῆς κοιτοστρώσεως τοῦ ὑπολοίπου τμήματος τῆς μεγάλης δεξαμενῆς ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν συνέβη

ζημία τις εἶνε ὡς ἐν τῷ συμβολαίῳ ὀρίζεται 2,50 μ.

3ον. Ὅτι τὸ πάχος ὀλοκλήρου τῆς κοιτοστρώσεως τῆς μικρᾶς δεξαμενῆς παρὰ τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ εἶνε 1,75—1,80, κατεσκευάσθη ὅμως, καθ' ἃ πιστοποιεῖ ὁ ἐπιβλέψας τὰς ἐργασίας μηχανικὸς κ. Γ. Σούλης, καθ' ὅλον τὸ πάχος ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως μήκους, ἢ κοιτόστρωσις διὰ λιθοδομῆς μετὰ σιμεντοκονίας.

4ον. Ὅτι παρὰ τὰς ὑποχρεώσεις ἃς εἶχον ἀναλάβει οἱ ἐργολάβοι τὰς διατυπωθείσας σαφῶς καὶ ἐν τῇ αἰτήσει αὐτῶν τῆς 5 Φεβρουαρίου 1903 καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῶν τῇ ἐπεξηγηματικῇ τοῦ 1903 καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ συμβολαίῳ, δὲν ἔλαβον τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς συγκέντρωσιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπάντων τῶν ἀναβλυζόντων ὑδάτων ἐκ τῶν ἐκβραχισμῶν καὶ ἐπομένως πρὸς ἀποξήρανσιν τμηματικῶς τῶν ἐπιφανειῶν ἐφ' ὧν θὰ ἐξετελεῖτο ἡ πρώτη διὰ σιμεντοκονίας διάστρωσις τῆς κοιτοστρώσεως. Οὐδαμοῦ δὲ ἐχρησιμοποίησαν μέθοδον διὰ πεπιεσμένου ἀέρος πρὸς ἔμφραξιν τῶν πηγῶν καὶ πλήρη ἐπομένως ἀποξήρανσιν τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους πρὸ τῆς πρώτης διαστρώσεως τῆς λιθοδομῆς τῶν κοιτοστρώσεων, ὡς ρητῶς ἀναφέρουσιν ἐν ταῖς ἀνωτέρω μνημονευομέναις αἰτήσεσι καὶ ἐκθέσεσιν αὐτῶν. Ἄπ' ἐναντίας μάλιστα ἀτελῶς ἐγένετο ἡ συγκέντρωσις καὶ διοχέτευσις τῶν ἀναβλυζόντων ὑδάτων, ἀφοῦ ὡς ὁ μηχανικὸς κ. Γ. Σούλης πιστοποιεῖ, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βράχου *ὑπῆρχε πάντοτε λεπτὸν στρώμα ρεόντος ὑδατος πάχους 0,10 καὶ ἐπὶ τοῦ στρώματος τούτου ἐξετελεῖτο ἡ πρώτη τῆς κοιτοστρώσεως διάστρωσις. Καταφανῶς δὲ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ συγκόλλησις.*

5ον. Ὅτι ἡ μὴ λήψις ἀπάντων τῶν μέτρων ἄντινα ἐπεβάλλοντο τοῖς ἐργολάβοις, ὡς καὶ ἡ μὴ ἐφαρμογὴ τῶν τεχνικῶν μεθόδων πρὸς παντελεῖ διοχέτευσιν τῶν ἀναβλυζόντων ὑδάτων καὶ ἐπομένως ὁ ἀτελής καθαρισμὸς ἀπὸ τῶν ὑδάτων τούτων τῆς βραχώδους ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς θὰ ἐξετελεῖτο ἡ πρώτη τῆς κοιτοστρώσεως διάστρωσις, ἔφερον ὡς ἀποτέλεσμα καὶ βέβαιον ἐπακολούθημα τὴν μὴ συγκόλλησιν τῆς πρώτης διὰ σιμεντοκονίας διαστρώσεως μετὰ τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους. Περὶ τοῦ ἀποτελέσματος δὲ τούτου, τῆς μὴ δηλαδὴ συγκολλήσεως τῆς πρώτης διαστρώσεως τῆς κοιτοστρώσεως μετὰ τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ, διότι τοῦτο πιστοποιοῦσιν ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω περὶ τοῦ ζητήματος τούτου παρατεθεισῶν γνωμῶν ἀποδεικνύεται, καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς κ. Γκίνης ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν αὐτοῦ τῆς 16 Ἰουνίου καὶ τῆς 24 Ἰουλίου, καὶ ἡ τριμελὴς ἐπιτροπὴ καὶ ὁ ἐπιβλέψας τὰς ἐργασίας μηχανικὸς κ. Γ. Σούλης.

Ὁ κ. Γ. Σούλης ὡς ἐξῆς μάλιστα πιστοποιεῖ τὴν μὴ συγκόλλησιν γράφων ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς:

« Ἐκ γενομένης συνεπειᾶ ἐντολῆς τῆς ἀνω τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἀποσυνθέσεως μικροῦ μέρους τῆς βλαβείσης κοιτοστρώσεως, ἀποσυνθέσεως ἐξικινουμένης μέχρι τοῦ βράχου ἐξηκριβώθη διὰ σκαφάνδρου ὅτι παρουσιάζετο κενὸν μεταξὺ τῆς θεμελιώσεως καὶ τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους».

6ον. Ὅτι οἱ ἐργολάβοι προέβησαν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ πάχους τῶν κοιτοστρώσεων, παρὰ τὰ συμπεφωρημένα, καὶ εἰς τὴν ἀτελῆ ἀποξήρανσιν τῶν ἐπιφανειῶν ἐφ' ὧν θὰ ἐξετελεῖτο ἡ πρώτη διάστρωσις, πρὸς ἴδιον ὄφελος ἔχοντες τὴν πεπλανημένην πεποιθήσιν ὅτι οὐδὲν δυσάρεστον δι' αὐτοὺς ἀποτέλεσμα ἦθελεν ἔχει ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῆς κοιτοστρώσεως καὶ ἡ ἐπιδειχθεῖσα ἀμέλεια περὶ τὸν καθαρισμὸν τῶν βραχώδων ἐπιφανειῶν ἐφ' ὧν θὰ ἐξετελεῖτο ἡ πρώτη τῆς κοιτοστρώσεως διὰ σιμεντοκονίας διάστρωσις.

Τὸ ὄφελος δὲ τοῦτο τῶν ἐργολάβων ὑπολογίζω εἰς ποσὸν ἀνώτερον τῶν 200,000 δραχμῶν, προερχόμενον ἐκ τοῦ ἐκτελεσθέντος μικροτέρου ὄγκου ἐκβραχισμῶν, μικροτέρου ὄγκου λιθοδομῶν, οἰκονομικωτέρων ἀντλήσεων, ἐλαττώσεως τοῦ χρόνου τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἐπομένως κέρδος γενικῶν ἐξόδων, κεφαλαίων, τόκων καὶ λοιπῶν.

Οἱ αὐτοὶ ἄλλως τε ἐργολάβοι ἐν τῇ ἐπεξηγηματικῇ ἐκθέσει αὐτῶν τοῦ 1903 πρὸς καθορισμὸν τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τιμήματος, ὑπολογίζουσιν εἰς δραχ. 400,000 τὰς δαπάνας 1) διὰ τὴν διαπλατύνσιν τῆς μεγάλης δεξαμενῆς καὶ 2) τὴν ἐκτέλεσιν ἀπασῶν τῶν ἀπαιτουμένων ἐργασιῶν πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ πάχους τῆς κοιτοστρώσεως κατὰ 0,75. Ἀφαιρουμένων λοιπὸν ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου δραχμῶν 55,000 περίπου ὡς δαπάνης τῆς διαπλατύνσεως τῆς μεγάλης δεξαμενῆς ἐτέρου ποσοῦ δραχ. 75,000 περίπου διὰ τὸ ἐκτελεσθὲν τμήμα κοιτοστρώσεως μετὰ πάχος 2,50 καὶ λοιπὰς μικρὰς ἐργασίας, τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν δρ 270,000 παραμένει κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν τούτων τῶν ἐργολάβων, ὡς κέρδος αὐτῶν ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ πάχους τῶν κοιτοστρώσεων ἀπὸ 2,50 εἰς 1,75 ἢ 1,80.

7ον. Ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ μνημονεύομενα ἐπίσημα ἔγγραφα ἦτοι

α') ἢ ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου 1903 αἰτήσις τῶν ἐργολάβων

β') ἢ ὑπ' ἀριθ. 3201 ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1903 διαταγὴ τοῦ Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν

γ') ἢ ἀπὸ 23 Σεπτεμβρίου 1903 ἐκθεσις τοῦ διευθύνοντος τὰ ἔργα τοῦ λιμένος νομομηχανικοῦ Χ. Ροσολύμου.

δ') ἢ ὑπ' ἀριθ. 30 τῆς 2 Ἰουλίου 1905 πρᾶξις τῆς λιμ. ἐπιτροπῆς ἐν ἣ εὑρηται κατακεχω-

ρημένη ή δι' αὐτῆς ἐγκρινομένη προκαταρκτικὴ σύμβασις·

ε') ἡ ἀπὸ 4 'Ιουλίου 1905 ἐκθεσις τοῦ νομομηχανικοῦ κ. Α. Γκίνη καὶ

ς') ἡ ὑπ' ἀριθ. 414 τῆς 29 Νοεμβρίου 1906 γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων ἐπέχοντα ἰσχύν συμβολαίου καθορίζουσιν, ἐξ ὧν ἀνωτέρω παρέθεσα, τὴν ἀκριβῆ σημασίαν καὶ ἔννοϊαν τῆς ἀναλήψεως τοῦ ἔργου κατ' ἀποκατῆν (à forfait).

8ον. Ὅτι ἐκ τῆς πραγματικῆς ἐννοίας τῆς κατ' ἀποκοπὴν ἀναλήψεως (forfait) συναγεται ἀναμφισβητήτως ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐργολάβου ὅπως ἀποπερατώσῃ τὸ ἔργον ἐντέχνως καὶ καλῶς καὶ καθ' ὅλα πληρῆς πρὸς παράδοσιν εἰς κοινὴν χρῆσιν καὶ ἀσφαλῆ αὐτοῦ ἐκμετάλλουσιν ἀντὶ ὀρισμένου τιμήματος. Καὶ ὅτι πάντα τὰ σχέδια καὶ οἱ ὅροι τοῦ ἀρχικοῦ συμβολαίου καθορίζουσι τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὰς κυρίας διαστάσεις αὐτοῦ καὶ τὴν ποιότητα καὶ καλὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐργασιῶν ἀφιεμένων ὅμως κατὰ τὰ ἄλλα τῶν ἐργολάβων ἐλευθέρων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων καὶ τῶν μεθόδων ἐκτελέσεως ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτῶν εὐθύνη καὶ κινδύνῳ.

9ον. Ὅτι ἀναγνωρίζοντες οἱ ἐργολάβοι τὴν τοιαύτην ἔννοϊαν τοῦ forfait καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς στερεότητος τοῦ ἔργου, ἐξετέλεσαν, πλην ἄλλων ἐργασιῶν, τὰς ἀκολούθους ἐργασίας ὑπὸ ἰδίαν αὐτῶν εὐθύνην, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐντολῆς τῶν ἐποπτῶν τοῦ ἔργου, ἄνευ οὐδεμιᾶς πρὸς τοῦτο καθωρισμένης ἐν τῷ συμβολαίῳ ὑποχρεώσεως αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ αὐτῶν δαπάνῃ.

Α'. Ἐνίσχυσιν διὰ σιδηρῶν δοκῶν τοποθετηθεισῶν ἐντὸς τοῦ πάχους τῆς κοιταστρώσεως τοῦ βόθρου πηδαλίου τῆς μεγάλης δεξαμενῆς.

Β'. Τὴν κατασκευὴν ὀλοκλήρου τοῦ πάχους τῆς κοιτοστρώσεως ἐξ 1,75 διὰ σιμεντοκονίας ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως μήκους τῆς μικρᾶς δεξαμενῆς.

Τὰς ἐργασίας δὲ ταύτας καταφανῶς οἱ ἐργολάβοι ἐξετέλεσαν ἐπὶ φανερᾷ αὐτῶν ζημίᾳ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ καὶ μόνον τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς στερεότητος τῆς κοιτοστρώσεως εἰς ἃ σημεῖα διέβλεπον κίνδυνον.

Ἐπομένως ἐκ τῶν ἀνωτέρω πείθομαι ἀδιστακτικῶς ὅτι τὴν εὐθύνην τῆς ἐπισιμβάσεως ζημίας φέρουσι πλήρη καὶ ἀκεραία οἱ ἐργολάβοι.

1) Διότι δὲν ἔλαβον πάντα τὰ μέτρα περὶ ὧν γίνεται μνεῖα ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις τοῖς ἐν τῷ συμβολαίῳ μνημονευομένοις καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ συμβολαίῳ, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συγκολλήσεως τῆς κοιτοστρώσεως μετὰ τοῦ βραχώδους ὑπεδάφους.

2) Διότι ἠλάττωσαν τὸ πάχος τῆς κοιτοστρώσεως παρὰ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν εἰς 1,75 ἀντὶ τῶν 2,50 εἰς ἃ μέρη συνετελέσθη ἡ ζημία.

Φρονῶ ἐπομένως ὅτι αὐτῶν καὶ μόνων ὑποχρέωσις εἶνε ἡ ἐπανόρθωσις τῆς γινομένης ζημίας κατὰ μέθοδον καὶ σύστημα τὸ ὁποῖον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἤθελον ὑποδείξει πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς στερεότητος ὄχι μόνον τοῦ καταστραφέντος τμήματος, ἀλλ' ὀλοκλήρου τῆς κοιτοστρώσεως ἀμφοτέρων τῶν δεξαμενῶν, ἂν τὸ τοιοῦτο θεωροῦσιν ἐπιβαλλόμενον λόγῳ προνοίας πρὸς πρόληψιν ἐν τῷ μέλλοντι ἀναλόγων ζημιῶν.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ 3ου ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

Ποῖαν συνέπειαν δύνανται νὰ ἔχῃ ἡ ἐν λόγῳ ζημία ἐπὶ τῆς στερεότητος τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἀσφαλοῦς ἐν τῷ μέλλοντι ἐκμεταλλεύσεως αὐτοῦ.

Φρονῶ ὅτι οὐδόλως θέλει μειώσει τὴν στερεότητα τοῦ ἔργου, οὐδὲ παραβλάψῃ τὴν ἀσφαλῆ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκμετάλλουσιν αὐτοῦ ἡ ἐπισιμβάσα ζημία, ἐὰν ταύτην ἐπανορθώσωσιν οἱ ἐργολάβοι, ὡς ἔχω πάντα λόγον νὰ πιστεύω, ἐπιμελῶς καὶ ἐντέχνως.

Παρόμοιαι ἄλλως τε ζημίαι καὶ ἀλλαγῶν συνέβησαν, αἵτινες ὅμως οὐδὲν δυσάρεστον ἀποτελέσμα ἔσχον ἐπὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως, μετὰ τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν, τὴν ὁποῖαν ἐξετέλεσαν αὐτοὶ οἱ ἐργολάβοι οἱ ἀναλαβόντες, ὡς καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, τὰ ἔργα ταῦτα κατ' ἀποκοπὴν (forfait).

Παρομοίαν ζημίαν ἐπισιμβᾶσαν ἐν ταῖς δεξαμεναῖς Γενούης, ἦν καὶ ὁ ἀναλαβὼν ταύτην ἐργολάβος ἐπανόρθωσεν ἀντὶ δραχ. 500,000, ἰδίᾳ δαπάνῃ, ἀναφέρουσιν αὐτοὶ οὔτοι οἱ ἐργολάβοι ἐν τῇ ἐπεξηγηματικῇ ἐκθέσει αὐτῶν τοῦ 1903.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ 4ου ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

Τίνα μέτρα δέον νὰ λάβῃ ἡ Διμ. Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τοῦ λιμένος.

Ἡ ἐπισταμένη μελέτη πάντων τῶν ἀμειφθέντων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς γενομένης ζημίας ἐν ταῖς δεξαμεναῖς ἐγγράφων, ὡς καὶ τῶν ἐκθέσεων τῶν μηχανικῶν, αἵτινες συνετάχθησαν πρὸ τῆς συνάψεως τῆς κατ' ἀποκοπὴν ἐργολαβίας, μὲ πείθουσιν ὅτι τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα δέον νὰ λάβῃ ἡ Διμ. Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων αὐτῆς εἶνε τὰ ἀκόλουθα.

1ον) Ἡ ταχυτάτη ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν δεξαμενῶν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ κ. Ἀγγέλου Γκίνη. Τὴν πρώτην ταύτην πρότασιν μετὰ λύπης διατυπῶ διότι ἐπιθυμίαν εἶχον νὰ μὴ ἀναμίξω ποσῶς πρόσωπα ἐν τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει, ἀλλ' ἐξ ἄλλου τὰ γεγονότα μὲ πείθουσιν ὅτι τὸ συμφέρον τῆς Διμ. Ἐπιτροπῆς ἐπιβάλλει τοῦτο ἐπιτακτικῶς. Τὴν

γνώμην μου δὲ ταύτην δικαιολογῶ διὰ τῶν ἐξῆς.

α) Διότι καίτοι ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 8 Ἰουνίου 1902 ἐμπεριστατομένως καὶ ἐν ἐκτάσει περιγράφει τὸ βραχὺδες ὑπέδαφος, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει ὡς *συμπαγές, διαπεραστόν, πορῶδες καὶ πλήρες ρωγμῶν* καὶ ἔνεκα τούτου τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπανεξήσεως τοῦ πάχους τῆς κοιτοστρώσεως ἀπὸ 1,75 εἰς 2,50 ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ἔργου καίτοι ἐλάμβανε γνῶσιν τῆς προόδου τῆς ἐργασίας, καθὸ διευθύνων αὐτήν, ὄχι μόνον οὐδεμίαν παρατήρησιν ἀπέτεινε πρὸς τοὺς ἐργολάβους ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ζημίαν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 16 Ἰουνίου ἐ. ἔ. οὐδὲν ἀναφέρει ἐν δὲ τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 24 Ἰουλίου ἐνεστ. ἔτους ἐπίσης οὐδεμίαν φαίνεται ἀποδίδων σημασίαν εἰς τὸ γεγονός τούτου, προσπαθῶν νὰ ἀποδείξῃ δεδικαιολογημένην τὴν ὑπὸ τῶν ἐργολάβων ἀυθαίρετον μείωσιν τοῦ πάχους τῶν κοιτοστρώσεων.

β) Διότι ὁ αὐτὸς ἐπιθεωρητὴς μίαν ἡμέραν μετὰ τὴν ζημίαν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 16 Ἰουνίου 1909, ρητῶς καὶ σαφῶς γράφει τὰ ἀκόλουθα, καταδεικνύων ἀπεριφράστως ὡς μόνους ὑπευθύνους τῆς ζημίας τοὺς ἐργολάβους:

«Ἐπειδὴ οἱ ἐργολάβοι εἰσὶν ὑπεύθυνοι διὰ τὴν στερεότητα τοῦ ἔργου, ὑπόχρεοι δὲ ὅπως ἀναλόγως τῶν συναντωμένων δυσκολιῶν (συμβόλαιον τῆς κατ' ἀποκοπὴν ἐργολαβίας) νὰ μεταχειρίζονται ἐν τῇ κοιτοστρώσει τὴν ἀναγκαίουσαν σιμεντοκονίαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τελείας ἐπαφῆς τῆς κοιτοστρώσεως ἐπὶ τοῦ βραχῶδους ὑπεδάφους, ἡ γενομένη ζημία ἐκτιμωμένη προχειρῶς εἰς 20,000 δραχ. ἐπιβαρύνει τοὺς ἐργολάβους, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ ἀνακατασκευῇ τοῦ καταστραφέντος τμήματος ὀφείλουσι νὰ λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐπισφαλοῦς τούτου τμήματος τῆς κοιτοστρώσεως, ὁποία θὰ εἶνε ἡ καθ' ὄλον τὸ πάχος τῆς κοιτοστρώσεως χρῆσις σιμεντολιθοδομῆς καὶ ἡ ἐνίσχυσις αὐτῆς δι' ἐντοιχίσεως σιδηρῶν ράβδων ἢ δοκῶν κατὰ τὸν ὅσον ὥστε τὸ ἐν λόγῳ τμήμα κοιτοστρώσεως νὰ καταστῇ ἱκανὸν διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ν' ἀντέξῃ ἀπολύτως εἰς τὰς μεγίστας δυνατὰς ὑποπιέσεις».

Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἄνω ἐκθέσεως ὁ ἐκ τῶν ἐργολάβων κ. Ρασπίνης παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τῆς Λιμ. Ἐπιτροπῆς συνεδριάζουσῃς ἐδήλωσεν ὅτι ἡ γενομένη ζημία οὐδόλως πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ καὶ φοβίση τὴν Λιμ. Ἐπιτροπὴν καθ' ὅσον αὕτη εὐθύνει τοὺς ἐργολάβους, ὑπολόγους ὅπως ἐπανορθώσῃσι ταύτην.

Κατόπιν τῆς ἐπισήμου ταύτης δηλώσεως οἱ ἐργολάβοι μεταγνόντες ἐν τῇ αἰτήσει τῶν τῆς 21 Ἰουνίου ἐ. ἔ. αἰτοῦσιν ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου, ὑποδεικνύοντες ὅτι δὲν θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὑπευθύνους διὰ τὴν ζημίαν. Ἡ Λιμ. Ἐπιτροπὴ κατόπιν τῆς νεωτέρας δηλώσεως τῶν

ἐργολάβων, ἧς ἔλαβε γνῶσιν, μίτην ἀναμένουσα σχετικὴν ἐνέργειαν ἀπὸ μέρους τοῦ διευθύνοντος ἐπιθεωρητοῦ, ἠναγκάσθη διὰ πράξεως αὐτῆς τῆς 11 Ἰουλίου νὰ προσκαλέσῃ τὸν κ. Γκίνην ὅπως οὗτος σπεύσῃ ὑπὸ ἴδιαν αὐτοῦ προσωπικὴν εὐθύνην νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐργολάβους, διαφυλλάττων ἀκέραια καὶ ἀμείωτα τὰ δικαιώματα τῆς Λιμ. Ἐπιτροπῆς καὶ ἐξασφαλίζων τὰ συμφέροντα αὐτῆς. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ κ. Γκίνης μεταβάλλων καὶ οὗτος γνώμην γράφει ἐν τῷ ἀπὸ 4 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐγγράφῳ αὐτοῦ ὅτι: «οὔτε τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ τί δέον γενέσθαι δυνάμεθα νὰ παρακάμψωμεν» ζητῶν διὰ τῶν ἀνωτέρω νὰ περιπλέξῃ τὴν Λιμενικὴν Ἐπιτροπὴν.

γ) Διότι ἡ Ἐπιτροπὴ ἅμα λαβοῦσα τὸ ἀνωτέρω ἐγγράφον τῆς 24 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἔσπευσεν ἀυθημερὸν νὰ συντάξῃ τὴν ὑπ' ἀριθ. 70 πρᾶξιν αὐτῆς ἐν ἣ μετ' αὐστηρότητος καὶ ἀγανακτήσεως διαμαρτύρεται κατὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τοῦ διευθύνοντος τὰ ἔργα ἐπιθεωρητοῦ καὶ ἀποκρούουσα πᾶσαν οἰανδήποτε ἐνεργειαν τείνουσαν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ὑπεύθυνον τῆς ζημίας καὶ δαπάνης τὴν Λιμεν. Ἐπιτροπὴν, ἐπιρρίπτει τὴν εὐθύνην ἀμέριστον εἰς τὸ Δημόσιον, ἐὰν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἤθελον ἀναγνωρισθῆ δικαιώματα ἢ ἀξιώσεις τῶν ἐργολάβων.

Ἐν τούτοις παρὰ τὴν ἔντονον ταύτην διαμαρτυρίαν τῆς Λιμ. Ἐπιτροπῆς ὁ κ. ἐπιθεωρητὴς ἐμμένει εἰς τὴν ἀπόφασίν του νὰ μὴ ἀπαντήσῃ εἰς τοὺς ἐργολάβους, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 31 Ἰουλίου ἐγγράφου αὐτοῦ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐνφ' αὐτοχρόνως ὑπέβαλε πολυσέλιδον αὐτοῦ ἐκθεσιν ἐν ἣ ζητεῖ νὰ καθορίσῃ τὰ ἐκτελεστέα ἔργα πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς γενομένης ζημίας καὶ ἐνίσχυσιν τῆς κοιτοστρώσεως, ἀφίνων νὰ φαίνεται ὅτι ἡ δαπάνη αὕτη ἦν ὑπολογίζεαι εἰς 150,000 δραχ. δι' ἔργα καὶ 30,000 δραχ. μηνιαίως δι' ἀντλήσεις εὐθύνει τὴν Λιμενικὴν Ἐπιτροπὴν. Τοῦτο ἄλλως τε κατηγορηματικῶς ἐδήλωσε προφορικῶς εἰς τὴν Λιμ. Ἐπιτροπὴν συνεδριάζουσαν καθ' ἃ ἔμαθον παρ' ἡμῶν κ. Πρόεδρε, ἐκφράζων οὕτω γνώμην ἀντικρως ἀντίθετον τῆς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκθέσει σαφῶς διατυπωθείσης.

δ) Διότι καίτοι σαφῶς καθορίζει τὴν ἐννοίαν τῆς κατ' ἀποκοπὴν ἀναλήψεως τοῦ ἔργου (à forfait) ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 8 Ἰουνίου 1902 καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 4 Ἰουλίου 1905 καὶ μετὰ τὴν ζημίαν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τῆς 16 Ἰουνίου ἐ. ἔ., ἐν τῇ νεωτέρῃ αὐτοῦ ἐκθέσει τῆς 24 Ἰουλίου ἐ. ἔ. παρακολουθῶν οἴωνει τοὺς ἐργολάβους εἰς τὴν ἀρνήσιν τῶν ὑποχρεώσεών των καὶ τὴν ἀδι-

καιολόγητον και ἀστήρικτον ἐρμηνεΐαν τοῦ fait, ἀπαρνεΐται τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος γνώμας και πεποιθήσεις.

ε) Διότι ὁ κ. ἐπιθεωρητὴς τῶν Δημοσίων Ἔργων δὲν πρέπει κατ' οὐδένα λόγον ν' ἀναμιγνύεται ὡς διευθύνων λιμ. ἔργα, μελετῶν και πιστοποιῶν τὰς ἐκτελουμένας ἐργασίας αὐτὸς δὲ οὗτος κατόπιν ἐγκρίνων τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ὡς ἐπιθεωρητὴς και μέλος ἐπομένως τοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων. Τοῦτο ἀντίκειται ὄχι μόνον εἰς τὴν στοιχειώδη ἀντίληψιν τῶν καθηκόντων και ὑποχρεώσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων και εἰς τὴν εὐπρεπή και κοσμίαν, ἔξω δὲ πάσης ὑπονοίας διεξαγωγῆς τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ και εἰς τοὺς κειμένους νόμους. Διότι και τὸ Β. διάταγμα τῆς 15 Ἰουλίου 1893 και ὁ νόμος ΒΤ'Γ' τοῦ 1896 και ὁ νόμος ΒΣΠΔ' τοῦ 1895 και τὸ κανονιστικὸν διάταγμα τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1887 σαφῶς καθορίζουσι τὰ καθήκοντα τῶν ἐπιθεωρητῶν και ἀπαγορεύουσι τὴν τοιαύτην ἀνάμιξιν τῶν.

ς) Ὁ δὲ νεώτερος νόμος ΓΣΖ' τῆς 17 Ἀπριλίου 1907, ὃν φέρουσιν ὡς δικαιολογίαν τῆς διευθύνσεως τῶν λιμ. ἔργων Πειραιῶς ὑπὸ ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοσίων Ἔργων, ἀναφέρει ρητῶς τὰ ἀκόλουθα :

«Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ δανείου γενήσεται δι' ἐπιταγῶν ἐκδιδομένων εἰς βάρος τοῦ Ταμείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ βάσει ἐκάστοτε προσηρημένων ταῖς ἐπιταγαῖς πιστοποιήσεων, τεθεωρημένων ὑπὸ ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοσίων Ἔργων, ὁρισθησομένου διὰ Β. διατάγματος, ὅστις θέλει βεβαιοῖ ὅτι ἡ πιστοποιουμένη ἐργασία ἢ προμήθεια ὑλικῶν ἢ μηχανημάτων ἀνάγεται εἰς τὰς ὑπὸ τῶν παραγράφων α' και β' τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένας πιστώσεις».

Αἱ δὲ παράγραφοι α' και β' τοῦ ἄρθρου τούτου εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι :

α) Διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἔργων πρὸς τοὺς ἐργολάβους Πετιμερὲ και Ρασπίνην τοὺς δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5956 τῆς 7 Ἰανουαρίου 1906 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Πειραιῶς Ι. Ἀθανασιάδου κατ' ἀποκοπὴν ἀναλαβόντας τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς κατασκευῆς τῶν δύο ἐν τῷ ὄρμῳ Κανθάρου μονίμων δεξαμενῶν.

β) Διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας τῶν μηχανημάτων και τῶν συμπληρωματικῶν ἔργων τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν αὐτῶν δεξαμενῶν».

Ἐπομένως εἶνε καταφανὲς ὅτι ὁ νόμος οὗτος οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖ, εἰμὴ τὴν διάθεσιν τοῦ δανείου τῶν 3,600,000, περὶ οὗ ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ γίνεται μνεΐα, ἀποκλειστικῶς και μόνον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δεξαμενῶν. Πρὸς τοῦτο καθορίζεται ἐν αὐτῷ ὅτι, ὁ διὰ Β. διατάγματος

ὁρισθησόμενος ἐπιθεωρητὴς τῶν Δημοσίων Ἔργων θὰ βεβαιοῖ ἀπλῶς και μόνον ὅτι ἡ ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ λιμένος πιστοποιουμένη ἐργασία ἢ προμήθεια ὑλικῶν και μηχανημάτων, δὲν ἐγένετο δι' ἄλλο λιμενικὸν ἔργον, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔργον τῶν δεξαμενῶν.

ζ) Διότι αὐτὴ αὕτη ἡ Λιμ. Ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἐγγράφου αὐτῆς ἀπὸ 4 Μαΐου 1909 και τῆς ὑπ' ἀριθ. 45 ἀπὸ 4 Μαΐου 1909 πράξεως αὐτῆς, ὀρθῶς ἐρμηνεύουσα τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου ΓΣΖ' τῆς 17 Ἀπριλίου 1907 ἐξήτησεν εὐσχήμως παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ὅπως χωρισθῶσι τὰ καθήκοντα τοῦ διευθύνοντος τὸ ἔργον μηχανικοῦ ἀπὸ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τοῦ θεωροῦντος τὰς σχετικὰς τῶν πληρωμῶν πιστοποιήσεις, ἐπομένως ὅπως ὁ κ. Γκίνης περιορισθῇ ἀπλῶς και μόνον εἰς τὴν βεβαίωσιν τῶν πιστοποιήσεων τούτων.

Διὰ τοῦτο δὲ φρονῶ ὅτι ἐντελῶς ἀνυπόστατος και ἀντικρυς ἀντιβαίνουσα πρὸς τὸ ρητὸν γράμμα τοῦ νόμου εἶνε ἡ γνώμη τῆς Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων και τοῦ Ὑπουργείου ἢν διατυποῖ ἐν τῇ ἀπαντήσῃ αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 8745 τῆς 13 Μαΐου 1909 πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἐγγράφον και πρᾶξιν τῆς Λιμενικῆς Ἐπιτροπῆς. Διὰ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τὸ Ὑπουργεῖον θερμῶς συνιστᾷ ὅπως ἡ Λιμενικὴ Ἐπιτροπὴ διατηρήσῃ τὸν κ. Γκίνην και ἐν τῷ μέλλοντι μέχρι πέρατος τῆς ἐργασίας, ὑπὸ τὴν διπλὴν αὐτοῦ ιδιότητα τοῦ τε διευθύνοντος τὰ ἔργα και τοῦ ἐπιθεωροῦντος τὰς πιστοποιήσεις πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐργολάβων.

Δι' ἀπαντας τοὺς ἀνωτέρω λόγους εὐρίσκω λίαν δεικναιολογημένον τὸ προτεινόμενον μέτρον, καθ' ὅσον ἡ Λιμ. Ἐπιτροπὴ δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀναθέσῃ τὴν ἄμυναν τῶν συμφερόντων αὐτῆς εἰμὴ μόνον εἰς τὸν ἀρμόδιον μηχανικὸν τὸν διευθύνοντα τὰς ἐργασίας και πρὸς τὴν τοιαύτην ἄμυναν ἀποδεικνύεται οὐ μόνον ἀκατάλληλος και ἀνεπαρκής, ἀλλὰ και παρὰ τοὺς κειμένους νόμους ἐνεργῶν ὁ ἐν λόγῳ κ. ἐπιθεωρητὴς.

2ον) προτεινόμενον μέτρον. Νὰ προσκληθῶσιν οἱ ἐργολάβοι ὑπὸ τῆς Λιμ. Ἐπιτροπῆς, ὅπως συμμορφούμενοι πρὸς ἀπάσας τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν, τὰς ἀναφερομένας ἐν τῷ συμβολαίῳ και τοῖς ἐν αὐτῷ ἐπισήμοις ἐγγράφοις, τὰς ὁποίας ἄλλως τε ὑποχρεώσεις ἔσπευσαν αὐτοὶ οὔτοι οἱ ἐργολάβοι εὐθὺς μετὰ τὴν ζημίαν διὰ τῶν προφορικῶν δηλώσεων τῶν ἐνώπιον τῆς Λιμ. Ἐπιτροπῆς συνδραζούσης, νὰ ἀναγνωρίσωσι, νὰ προβῶσι τάχιστα εἰς τὴν ἐπανάρθωσιν τῆς ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτῶν και μόνων γενομένης ζημίας, καθ' ὃν οὔτοι κρίνωσι προσφορῶτερον τρόπον.

3) προτεινόμενον μέτρον. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τῶν ἐργολάβων νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς

τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν νὰ σπεύσῃ ἡ Λιμενικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἀρμοδίας μηχανικῆς ὑπηρεσίας νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ ὑπὸ τῶν νόμων καὶ Β. διαταγμάτων ἐνδεικνύμενα εἰς τοιαύτας περιστάσεις μέτρα.

Ἐπιτρέψτε, ἀξιότιμε κύριε Πρόεδρε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως μεθ' ἧς διατελῶ

Ἀθῆναι 19 Σεπτεμβρίου 1909.

ΗΛ. Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Μηχανικός.

ΑΠΟΒΑΘΡΑ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΕΝ ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝῃ
ΕΚ ΣΙΔΗΡΟΠΑΓΟΥΣ ΣΚΙΡΟΚΟΝΙΑΜΑΤΟΣ

Ἱστορικόν.

Μία ἐκ τῶν διακλαδώσεων τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης, ἐκ Λιανοκλαδίου διὰ Λαμίας, καταλήγει εἰς τὸν ὄρμον τῆς Ἁγίας Μαρίνης κειμένης εἰς τὸ βάθος τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ.

Ἡ παλαιὰ Ἀγγλικὴ Ἐταιρεία τῆς κατασκευῆς τοῦ Σιδηροδρόμου Eckersley, κατὰ

τὸ τέρας τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς εἶχε κατασκευάσει μόνιμον ἀποβάθραν, ἧς τὸ μὲν πρὸς τὴν ξηρὰν προσκείμενον μέρος ἀπετελεῖτο ἐκ σιδηρᾶς κατασκευῆς ἐπὶ ἐλικωτῶν πασσάλων, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν τμήμα συνέκειτο ἐκ ξυλίνων πασσάλων συνδεομένων ἰσχυρῶς διὰ δοκῶν καὶ σιδηρῶν συνδέσμων ἀποτελούντων ἐν ὅλον ἐλαστικὸν κατασκευάσμα, δυνάμενον ἀκινδύνως νὰ ὑφίσταται τὰς κρούσεις τῶν προσορμιζομένων πλοίων.

Πλὴν, καίτοι τὸ ξύλινον τμήμα τῆς ἀποβάθρας κατασκευάσθη λίαν στερεῶς καὶ δι' ἐδικῆς Ἀμερικανικῆς ξυλείας ἀρίστης ποιότητος καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, ἐν τούτοις μετ' οὐ πολὺ τὰ παρὰ τὴν ἴσαλον μέρη προσεβλήθησαν ἐκ σκολήκων (taret), ἀφθονούντων κατὰ τὰ μέρη ταῦτα ἕνεκα τῆς γεινιάσεως τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ, ἐκχύνοντος μέχρι τῶν παρὰ τὴν ἀποβάθραν μερῶν τὰ θολὰ αὐτοῦ ὕδατα, εἰς τρόπον ὅστε κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν, ἐν ἔτει 1902, τὸ ξύλινον τμήμα τῆς ἀποβάθρας εὐρίσκειτο τελείως κατεστραμμένον καὶ ἔδει νὰ ἀντικατασταθῇ ἐξ ὀλοκλήρου (σχ. 2).

Πιθανῶς λόγοι οἰκονομικοί, ἐπὶ πεπλανημένων ὑπολογισμῶν στηριχθέντες, ἦσαν οἱ ὑπαγορεύσαντες τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ξυλίνου τμήματος διὰ σιδηροπαγοῦς κατασκευῆς, ἐρειδομένης ἐπὶ εἰδικῶν πασσάλων σιδηροπαγοῦς

Σχῆμα 1.—Ἀποβάθρα Ἁγίας Μαρίνης διὰ σιδηροπαγοῦς σκιροκονιάματος.

σκιροκονιάματος συστήματος «Simplex» (σχ. 1), ὧν ἡ ἀνὰ τρέχον μέτρον τιμὴ ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ ἀπὸ 15 εἰς 30 φρ. χρ.

Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐλλείπει καταλλήλων τεχνιῶν πολλὰ δυσχέρεια παρουσιάσθησαν, ἡ περαιοῖς τοῦ ἔργου ἐπεβραδύνθη, μέχρις οὐ

δι' ἀναζητήσεων ἐξομαλυνθῶσι διάφοροι τεχνικαὶ δυσχέρεια, ἰδίᾳ κατὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν πασσάλων ἕνεκα τοῦ μεγάλου αὐτῶν μήκους, καὶ τέλος τὸ ἔργον διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐπεβαρύνθη δι' ἀρκούσης δαπάνης.

Κατωτέρω περιγράφομεν, πρὸ τῶν ὑπολογι-